

Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über die ausländischen botan. Arbeiten.

Wilhelm Becker: *Violae Europaeae.* (*Systematische Bearbeitung der Viole Europas und seiner benachbarten Gebiete.*) Dresden 1910.

A fenti cím alatt szerző egy összefoglaló munkában kiadta az ibolya-nemzetségre vonatkozó eddigi és elsősorban a Beit. z. Bot. Centralbl. XXVI. kötetében megjelent részlettanulmányait. Diagnózisokat csak részben ad, részben pedig korábbi közleményeire utal.

E munkában hazai flóránkat BECKER korábbi adataira való tekintettel is érdekelheti, hogy szerző az Oest. Bot. Z. 1903. évf. 11. sz.-ban Szombathelyről közölt *V. suavis*-t a *V. odorata*-hoz, a *V. Gáyeri* (*hirta* × *suavis*) W. BECKER-t a *V. permixta* (*hirta* × *odorata*) JORD.-hoz vonja, hogy az általa kiadott *Violae exs.* 159. számában *V. suavis*-nak megnevezett Kolozsvári növényt e munkájában *V. cyanea* ČELAK-nek veszi, mely néven azt referens már a M. B. L. 1905. évf. 18. old. e helyről közölte. Ugyanott ref. a *V. hirta* és *cyanea* kombinációinak is első leírását megadta. Téved azonban szerző, mikor ezt a Kolozsvári *V. hirta* × *cyanea*-t az utóbbihoz közelebb álló alaknak tartja. Szerző szerint különben a *V. suavis* rokonságából csakis a *V. cyanea* teremne hazánkban, tehát *V. austriaca* vagy *suavis* itt elő nem fordulna. A *V. Szilyana* BOBB.-ról szerző nem nyilatkozik.

Unter obigen Titel hat Verfasser in einem zusammenfassenden Werke seine über die Gattung *Viola* bisher — in erster Linie in Bd. XXVI. der Beit. z. Bot. Centralbl. — publizierten Detailstudien veröffentlicht. Diagnosen werden nur teilweise gegeben, teilweise wird auf frühere Arbeiten verwiesen.

Für die Flora unseres Landes ist in diesem Werke schon mit Rücksicht auf BECKER's frühere Publikationen von Interesse, dass Verfasser die in der Oest. Bot. Z. 1903, 11 von Szombathely angegebene *V. suavis* zu *V. odorata*, *V. Gáyeri* (*hirta* × *suavis*) W. BECKER jetzt zu *V. permixta* (*hirta* × *odorata*) JORD. zieht, dass er die in seinen *Violae exs.* n. 159 von Kolozsvár unter dem Namen *V. suavis* ausgegebene Pflanze in diesem Werke als *V. cyanea* ČELAK. anführt, unter welchem Namen sie Ref. von diesem Standorte bereits in M. B. L. 1905, S. 18 publiziert hat. Dasselbst hat Ref. auch die erste Beschreibung der Combination *V. hirta* × *cyanea* gegeben: doch irrt Verfasser, wenn er die Pflanze von Kolozsvár als die der *V. cyanea* näher stehende Form anführt. Übrigens soll nach des Verfassers Ansicht aus der Verwandtschaft der *V. suavis* in der Flora unseres Landes nur *V. cyanea* vorkommen: also weder

A *V. hirtá*-nál szerző *subsp. brevis*- és *longifimbriatá*-t különböztet meg. Utóbbit BORBÁS már Vasvárm. növ. 1887, 253. o. *var. subciliatá*-nak nevezte, az előbbi — északibb — *subsp. pedig* maga a *typus* (Habitat in Europae frigidioris nemoribus: LINNÉ).

A *V. Joóí* és *V. purpurea* rokonsági viszonyát illetőleg szerző a ref. által a M. Bot. L. 1908. évf. 39. s köv. o. kifejtett álláspontra helyezkedett, jöllehet a *Violae exs. no. 12* schedáján a *V. purpureá*-t még a *V. campestris*-hez hasonlította. Hogy azonban a szerző olyan jól jellegzett növényt, minő a *V. adriatica* FREYN, a *V. alba* BESS. egyszerű kopasz formájának tekint, hazai botanikusaink körében aligha fog általános helyeslésre találni.

A *V. danubialis* BORB. a *V. provincialis* (KIRSCHL.) nevet kapja, azonban nem a *V. elatior* rokonaként, hanem a *V. canina spec. coll.*-ban szerepel.

Szerzőnek a *V. calcaratá*-ra vonatkozó megjegyzése *) azt a feltevést engedi meg, mintha boldogult tudósunk e növényt felvette volna Erdély flórájába, holott a valóság az, hogy ezt az adatot már SIMONKAI †-tel azon növények közé sorozta,

V. austriaca, noch *V. suavis* wäre hier zu finden. Über *V. Szilyana* BORB. hat sich Verfasser nicht geäußert.

Bei der *V. hirta* unterscheidet Verf. zwei *Subsp. brevis*- und *longi-fimbriata*. Letztere wurde bereits von Prof. BORBÁS in Vasvárm. növ. 1887, S. 253, als *var. subciliata* beschrieben, und die erstere — nördlichere — *Subspecies* ist die typische *V. hirta* (Habitat in Europae frigidioris nemoribus: LINNÉ).

Bezüglich der Verwandtschaft von *V. Joóí* und *V. purpurea* steht Verf. auf dem von Ref. in M. B. L. 1908, S. 39 ff. ausgesprochenen Standpunkt, während er auf der *Scheda* der *Violae exs. n. 12 V. purpurea* noch mit *V. campestris* verglichen hatte. Dass aber Verf. eine so gut charakterisierte Pflanze, wie *V. adriatica* FREYN für eine einfache kahle Form der *V. alba* BESS. ansieht, dürfte bei den Botanikern unseres Landes wenig Beifall finden.

V. danubialis BORB. bekommt den Namen *V. provincialis* (KIRSCHL.); doch fungiert sie nicht als Verwandte der *V. elatior* FR., sondern steht unter *V. canina spec. coll.*

Eine Bemerkung des Verfassers über *V. calcarata* *) könnte leicht die Vorstellung erwecken, als wenn unser verstorbener Forscher diese *Species* in seine Flora von Transsilvanien mitaufgenommen hätte, währenddem nach der richti-

*) «*V. calcarata* Simonk. En.: Brassó havasai (Hornung ex Schuren 87.) beruht sicher auf einen Irrtum.»

melyek a jelmagyarázat szerint Erdély flórájából tévesen közöltettek.

A BECKER korábbi munkáiban *V. prolita* PANČ. néven említett növény visszakapja a régebbi *V. dacica* BORB. nevet, ellenben nincs indokolva a *V. Mantziana* W. BECKER névnek a *V. Tátrae* BORB. elé történt helyezése.

A *V. hungarica (ambigua × odorata)* DEG. ET SABR.-nál megjegyzi a szerző, hogy BORBÁS nézete szerint ez a hybrid = *V. alba × ambigua*. Azonban már a jobban lekerekített levelek és szélesebb stipulák is a *V. odorata* hatására vallanak. Az igazi *V. scotophylla × ambigua*-t ref. *V. Borbásii* néven írta le.

Az újonnan leírt *V. Kelleri* W. BECKER voltaképen a *V. Haynaldi* WIESB. és a szerző által nem említett *V. perstolona* BORB. Bal. fl. 395 közé eső összekötő kapocs. A *V. perstolona* különben Mödlingen is terem.

Indokolatlan a *V. hybrida* VAL. DE LIÈVRE idézet, mert ezt a szerző az Oe. B. Z. 1858, 590. leír ugyan egy *V. hybrida intercollinam et hirtam* és *V. hirtocolliná*-nak megjelölt növényt, e kombinációnak azonban ketős nevet nem adott.

Az ország területén új adatként jelentkezik a *V. cyanea f. istriaca*, *V. silvestris var. transsilvanica* és *V. Kupesokiana (alba × hirta × odorata)* W. BECKER.

gen Sachlage bereits SIMONKAI diese Angabe mit einem † bezeichnet unter jene Pflanzen verwiesen hat, welche der Zeichenerklärung gemäss aus der Flora von Transsilvanien irrtümlich angegeben wurden.

Die in BECKER'S früheren Arbeiten unter dem Namen *V. prolita* PANČ. erwähnte Pflanze erhält den älteren Namen *V. dacica* BORB.; nicht motiviert ist aber die Voranstellung des Namens *V. Mantziana* W. BECKER für *V. Tátrae* BORB.

Bei *V. hungarica (ambigua × odorata)* DEG. ET SABR. erwähnt Verf., dass nach der Ansicht BORBÁS'S diese Stibride gleich *V. alba × ambigua* wäre. Schon die mehr abgerundeten Blätter und breiteren Stipulae sprechen für die Beteiligung der *V. odorata*, während die echte *V. scotophylla* vom Ref. als *V. Borbásii* beschrieben wurde.

Die neubeschriebene *V. Kelleri* W. BECKER bildet den Übergang von *V. Haynaldi* WIESB. zu *V. perstolona* BORB. Bal. fl. 395, welche letztere auch bei Mödling vorkommt.

Unbegründet ist das Citat *V. hybrida* VAL. DE LIÈVRE, da doch dieser Autor in Oe. B. Z. 1858, 59 wol eine *V. hybrida intercollinam et hirtam* und *V. hirtocollina* erwähnt, der Combination aber keinen binären Namen gegeben hat.

Neu beschrieben werden aus der Flora unseres Landes *V. cyanea f. istriaca*, *V. silvestris var. transsilvanica* und *V. Kupesokiana (alba × hirta × odorata)* W. BECKER.

Ref. egyes európai Violákra vonatkozó eltérő felfogását alkalmilag külön közleményekben szándékozik kifejteni, e helyt csupán a szomszédos termőhelyénél fogva hazánk flóráját is érdeklő és nyilvánvalólag tévesen felfogott *V. protensa* G. BECK-re óhajt még megjegyzést tenni, mert e növény kétségtelenül nem *V. canina* × *rupestris*, miként BECKER állítja, hiszen már maga G. BECK is azt írja róla: «reichlich fruchtend», mely tényről ref. a loc. class.-on személyesen is meggyőződhetett és mely tény BECKER-nek a *Viola*-hybridekről ismételtén kifejtett felfogásával összeegyeztethető nem is volna. A termőhelyi viszonyok is a *V. canina* × *rupestris* felfogás ellen szólnak. A Pfaffenberg Pinus-ültetéseinek napmelegtől átjárt talaján ref. esakis ezt a formát találta, melynek rendszertani helyzetét G. BECK a Fl. N. Oest. 519. o. teljesen pontossággal és hitelességgel megjelölte.

A mi a szerző által használt nomenklaturát illeti, igaz ugyan, hogy a nomenklatura szabályainak, mint praktikus segédeszköznek alkalmazása bizonyos tekintetben felfogás dolga, de az olyan elnevezések helyett, minő a *V. hirta* sbsp. *longifimbriata* var. *hirtifolia* subvar. *profundecordata* f. *brevifoliata* W. BECKER szívesebben fogja mindenki a *V. hirta* var. *hirtis-*

Ref. will seine in Bezug auf die Auffassung einiger europäischer *Viola*-Arten abweichenden Ansichten gelegentlich ausführlicher darlegen und an dieser Stelle nur noch der infolge des nachbarlichen Standortes auch die Flora unseres Landes interessierenden und vom Verfasser irrthümlich aufgefassten *V. protensa* G. BECK Erwähnung tun, welche zweifellos keine *V. canina* × *rupestris* darstellt, wie es BECKER meint, denn bereits G. BECK bemerkt über die Pflanze: «reichlich fruchtend», welche Tatsache Ref. aus eigener am loc. class. gemachter Erfahrung bestätigen kann und welche Tatsache auch mit der von BECKER über die *Viola*-Hybriden wiederholt ausgesprochenen Ansicht nicht in Einklang zu bringen wäre. Auch die Standortverhältnisse sprechen gegen die Deutung als *V. canina* × *rupestris*. In den lichten, sonnedurchwärmten Kiefer-Anpflanzungen des Pfaffenberges fand Ref. ausschliesslich diese Veilchen-Form, deren systematische Stellung Prof. G. BECK in der Fl. N. Oest. 519 völlig sicher gestellt hat.

In Bezug auf die vom Verfasser geübte Nomenklatur ist es ja richtig, dass die Anwendung der Nomenklaturregeln — als eines praktischen Hilfsmittels — gewissermassen Auffassungssache ist, doch wird statt solchen Bezeichnungen, wie *V. hirta* sbsp. *longifimbriata* var. *hirtifolia* subvar. *profundecordata* f. *brevifoliata* W. BECKER ein jedermann lie-

sima WIESB. nevet használni, ha már a szerző szerint is e prioritást élvező név az ő hosszú néven nevezett növényével azonos. Ad absurdum lehetne az elnevezéseknek ezt a módját vinni, mely a binaris nomenklatura egész szellemével ellenkezik és nehézségével azt valósággal visszaveti a LINNÉ előtti időkbe.

A termőhelyek felsorolásánál szerző majdnem kizárólag a magarevideálta anyagra támaszkodott, ami a munkának csak előnyére szolgál és ami ellen ily kritikus genushál, minő a *Viola*-nemzetség, természetesen egy szavunk sem lehet. De mert ez a körülmény természetsszerűleg magával hozza, hogy a geographiai elterjedés adatai a legtöbb esetben hézagok maradnak és mert a munkában főleg sok irodalmi adatot (a hazaiaktól eltekintve különösen francziákat), de fontos európai fajt is — minő pl. a *V. prenja* G. BECK — hasztalan keresünk, BECKER e munkáját *Conspectus Violarum europaeorum*-nak, a minőnek a munka czíme nyomán az Allg. Bot. Zeitschr. 1910, 101. o. referátuma minősíti, még nem tekinthetjük.

ber den Namen *V. hirta* var. *hirtissima* WIESB. gebrauchen, wenn schon nach des Verfassers eigener Aussprache dieser prioritätsberechtigte Name die gleiche Pflanze wie der lange Name bezeichnet. Leicht wäre es diesen Modus von Benennungen ad absurdum zu führen. Er widerspricht dem ganzen Sinne der binären Nomenklatur und wirft dieselbe mit seiner Schwerfälligkeit sozusagen in die prälinnaeanischen Zeiten zurück.

Bei Aufzählung der Standorte stützt sich Verf. fast ausschliesslich auf selbstrevidiertes Material, was der Arbeit nur zum Vorteile gereicht und wogegen wir bei einer solchen kritischen Gattung selbstverständlich kein Wort einwenden können. Weil aber dieser Umstand naturgemäss mit sich bringt, dass die Angaben der geographischen Verbreitung zum meist lückenhaft bleiben, und weil wir fernerhin in diesem Werke viele literarische Angaben (von den ungarischen abgesehen besonders französische), aber auch z. B. solch eine wichtige europäische Art, wie *V. prenja* G. BECK vergeblich suchen, so können wir in dieser Arbeit des Verfassers entgegen dem Referate der Allg. Bot. Zeitschr. 1910, 151 noch keinen *Conspectus Violarum europaeorum* erblicken.

Gáyer.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1911

Band/Volume: [10](#)

Autor(en)/Author(s): Gayer [Gáyer] Julius [Gyula]

Artikel/Article: [Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ausländische botan. Arbeiten. 93-97](#)